

ÉS LA GEOPOLÍTICA, ESTÚPID!

Carlo Tursi

Adital

25/08/2009

www.rebellion.org

“És l'economia, estúpid!” La cèlebre frase de James Carville, assessor del demòcrata Bill Clinton en l'exitosa campanya que al 1992 el va impulsar des de la seva modesta butaca de governador d'Arkansas fins al Despatx Oval de la Casa Blanca.

Hem parangonat la cèlebre frase de Carville, per definir que el que està passant avui en dia a Amèrica del Sud amb relació al nou desplegament de bases nord-americanes del Comando Sud. És l'aplicació d'un Pla Geopolític de llarg abast i inserit en una política exterior global de la República Imperial Nord-americana.

Recordem que la disciplina Geopolítica arraconada als calaixos del record després de la II Guerra Mundial i que va ser dimonitzada, ha tornat a reaparèixer amb més vigor que mai des de la caiguda del Mur de Berlín. A partir de 2001, reapareix el criteri de les tensions geopolítiques i geoestratègiques en els conflictes internacionals i no les ideològiques.

I pels que des de fa anys analitzem i comentem els moviments geopolítics d'Estats Units no ens sorprenen els passos que està donant. És més, oportunament plantegem alternatives perquè la nostra regió escapi a la lògica imposada pel poder anglosaxó a la mateixa.

Pels desconexadors d'aquests temes de Geopolítica i desplegament militar (amb una importància cada cop major), explicarem que des de fa anys EUA va dividir al globus terraquí en varis sectors i que en cadascun d'ells opera un comando militar que segueix l'estratègia que determina el seu interès geopolític nacional (interès que segueix sostenint que Estats Units ha de mantenir la seva supremacia en tots els terrenys que pugui, i el militar és el més important; segle XXI “el segle Americà”), poden canviar les administracions a la Casa Blanca, però això no significa que aquesta directriu geopolítica pugui ser canviada.

A nosaltres, els habitants del continent Americà: Amèrica Central, el Carib, Amèrica del Sud i l'Antàrtida es troben sota la direcció i control del denominat Comando Sud (SOUTHCOM “US Southern Command”, denominació en anglès). Juntament a la seu del Comando Sud a Miami, altres llocs militars li brinden serveis i constitueixen mitjans claus per la seva projecció extrema: Es tracta de la US Army South (a Fort Sam Huston, Texas), Twelfth Air Force (a Davis-Monthan Air Force Base, Arizona), Naval Forces Southern Command (a Mayport Naval Base, Florida), Marine Corps Forces South (a Miami, Florida), Special Operations Command Sotuh (a Homestead, Florida), Joint Task Force Bravo (a Soto Cano Air Base, Hondures), Joint Task Force Guantanamo (a Guantanamo Bay, Cuba) i Joint Interagency Task-Force South (a Key West, Florida). A aquest desplegament se'ls ha d'afegir el recent restabliment de la Quarta Flota Naval, que contempla Amèrica del Sud i Central, i el Carib el mateix que el Comando Sud del Pentàgon, després de que es retirés al 1950 després de la Segona Guerra Mundial.

A aquests desplegaments hi hem de sumar les bases instal·lades al continent sud-americà com a part d'un Pla de Control: Illes Holandeses d'Aruba base Reina Beatriu; i de Curazao base Hato (Control de Venezuela), Colòmbia bases aeronavals El Arauca, Tres Esquinas; Larandia i Puerto Leguizamon, tots aquests dins del denominat "Pla Colòmbia", Equador base aeronaval de Manta (a punt de ser desactivada i d'allí una de les conseqüències de l'augment de bases a Colòmbia), Perú bases fluvials Iquitos i Nanay, Paraguai base Mariscal Estigarribia (oportunament denunciada per qui escriu aquest article) i per últim la base del seu soci estratègic, el Regne Unit de Gran Bretanya, amb la seva base militar Malvinas.

També hem de tenir en compte que aquestes bases són les que oficialment es reconeixen, però existeixen altres models d'intervenció tan del Comando sud com del Pentàgon que escapen a aquesta versió oficial, als que hem d'agregar els nous processos de privatització de la guerra que es van establir durant l'administració de Bush Jr., i ens estem referint a les empreses de seguretat (en realitat un eufemisme que oculta a mercenaris) i que estan "treballant a Colòmbia".

Ara bé, tota aquesta descripció del desplegament del Comando Sud a les Amèriques té un fonament doctrinal que es basa en la seguretat dels Estats Units com del seu interès estratègic a la nostra regió.

Primer: coincidim totalment amb la descripció del món actual que va realitzar recentment el periodista Lacolla: "Doncs ve a conte perquè, pel que se sap, l'última ratio de la política internacional ha estat sempre la guerra. La frase de Clausewitz -"la guerra és la política per altres mitjans"- segueix tan vigent avui com ho va ser en l'època del cicle de les guerres napoleòniques que la va inspirar. De manera que millor deixem-nos d'abstraccions que posen en primer pla a les teories sobre la organització social del món i observem per una vegada la forma en que la brutalitat d'aquestes concepcions requereix d'un puny blindat per a imposar-se. El segle XXI no és, no serà, un lloc agradable. L'Imperi és l'encarnació del capitalisme realment existent i aquest no dona mostres d'apaivagar la seva gana, tot i la crisi. Per satisfer-la ha de fugir cap endavant, i en aquesta fuga es trobarà amb dificultats creixents. El dinamisme polític que l'arrossega s'expressa cada cop en termes militars. Les bases USA al món es multipliquen -aquesta setmana se n'han registrat unes altres tres, aquesta vegada a Colòmbia-, i els escenaris de guerra potencial o efectiva estan per tot arreu. Iraq, tot l'Orient Mitjà, Afganistan, Pakistan, els països de l'Àsia central, el Tibet, la província xinesa de Xinjiang, els països del Caucas, la fracturada ex Iugoslàvia, Ucraïna, gran part d'Àfrica, són escenaris on la violència o les tensions que poden generar-la estan a flor de pell".

Al que agregaria la lluita silenciosa (i no tant), per desplaçar a Xina dels enclavaments amb els que va acordar el subministre de matèries primes per la seva indústria a Àfrica, utilitzant l'expedient d'ajudar a grups armats que defensen la "llibertat", com ja va passar a Afganistan quan EUA va armar, instruir i finançar als Talibans en la seva lluita contra les tropes de la ex Unió Soviètica (en aquesta època presentats com els "mujaidins de la llibertat"), com veiem res de nou sota el sol.

Segon: que l'accionar del Comando Sud està perfectament explicat en un document oficial elaborat l'any 2007 i el qual es troba en vigència i implementació: "Pla 2016 per les Amèriques" és un pla a 10 anys i el Comando Sud assumeix el rol de Procònsul i té responsabilitats desmesurades com ho són les de: ser la organització líder entre les agències existents, per garantir "la seguretat, l'estabilitat i la prosperitat a tota Amèrica", aquesta nova estratègia del comando sud està inserida en el creixent rol del Departament

de Defensa per les Amèriques i el Carib, aquest demanda més recursos pel seu desenvolupament i autonomia i és un Pla vast i independent del resultat dels altres conflictes globals en que es troba emmerdat EUA, però també és independent pels objectius a llarg termini dels “canvis” en les administracions nord-americanes. Però és evident que aquest pla compta amb el beneplàcit exprés del Departament d'Estat i de la Casa Blanca. D'aquí “l'ambigüitat” amb el cas “Hondures” per exemple.

A més, un detall no menor, a tenir en compte, és que els comandants del Comando Sud com l'almirall James Stavridis, que es va convertir en Comandant Suprem Aliat de la OTAN i cap del Comando Europeu del Pentàgon. I els tres, últims de cinc alts comandants militars de la OTAN (Stavridis, el seu predecessor Bantz John Craddock i Wesley Clark), ho van ser després de desenvolupar-se com a caps del Comando en qüestió, hauria de ser lectura ineludible per a civils i militars, llecs i especialistes, progressistes i conservadors, govern i oposició, els objectius del “Pla 2016 per les Amèriques”. Davant els desmesurats objectius que compleix aquest Comando considerem que cap administració canviarà les directives del Pla 2016, que aquests objectius a complir per una dècada estan basats en una espècie de diplomàcia militar a la regió i estariem en conseqüència davant la presència de rol que complia el procònsul a l'imperi romà.

És la Geopolítica estúpid!

Perquè afirmem que és en la geopolítica on hem de trobar les respostes al que està passant en aquest moment amb l'increment de les bases a Colòmbia i que ha desfermat la preocupació de quasi tots els països del continent, des de Chávez a Bachelet, des de Correa a Fernández de Kirchner i amb un clar rebuig del país més important d'Amèrica del sud, Brasil. Amb l'excepció d'Álvaro Uribe que va intentar en un viatge per la regió explicar allò inexplicable, abans de la reunió de l'UNASUR a Equador.

La Geopolítica Nord-americana es basa en una defensa irrestricta de la seva Heartland (cor continental), els Estats Units que és quasi un continent en sí mateix de característica bioceànica (Atlàntic/Pacífic) i des de fa varis anys els seus geopolítics destaquen que el pacífic serà el nou oceà on es desenvoluparan les majors transaccions econòmiques i també els conflictes, per això la seva seguretat està basada en eliminar tota amenaça directa al territori continental i desenvolupar una força militar sense precedent amb eix a les forces aeronavals, que a més, li garanteixin el subministrament dels recursos estratègics per seguir liderant al món. A la pràctica és l'adequació de la teoria geopolítica de l'Anglès Sir Halford Mackinder, (control marítim dels mars, bases estratègiques al voltant del món, control i aïllament del centre euroasiàtic), després adoptada per l'Almirall Nord-americà Mahan, però ajornada en aquests temps, per això es desplega una sèrie de flotes al voltant del planeta i s'estableixen bases com a cinturons de seguretat (existeixen en l'actualitat més de 800 bases reconegudes), per encerclar als països, que li disputin la seva supremacia.

En aquest terreny podem afirmar que en el marc d'aquesta geopolítica, que: Cap dirigent de nivell als EUA provingui d'on provingui, limitarà el poder militar global dels seus 6 Comandaments Militars que engloben tota la superfície terrestre amb tropes, avions i esquadres, i que no seran desactivats. També continuaran la seva lluita contra “el terrorisme”, que no s'acceptarà el marxisme (o variants del mateix) dins del territori dels EUA i en les seves rodalies, ni abjurarà de l'economia de mercat i tampoc deixaran de lluitar per mantenir el dòlar com a moneda global. És més, tot dirigent dels EUA està disposat a enviar a la guerra a la generació següent, de fet des de 1914 els EUA han

enviat a la guerra a totes les seves generacions.

Tenint en compte aquestes consideracions geopolítiques i estratègiques econòmiques, podem entendre el per què de l'increment de les bases militars a Colòmbia.

Colòmbia és l'única país sud-americà que és bioceànic amb costes al Pacífic, costes al Carib, límit nord amb Panamà (on es troba el pas marítim més important del món, el Canal de Panamà), i limita amb Equador i Venezuela, països que estan enfrontats a les polítiques nord-americanes a la regió, que a més han tingut enfrontaments polítics diplomàtics molt durs amb el govern d'Uribe, és més, Colòmbia va utilitzar la teoria de les fronteres mòbils i va penetrar militarment en territori equatorià bombardejant el mateix. Colòmbia des dels temps del President Clinton (1998) va establir una aliança amb Estats Units anomenada Pla Colòmbia, que va acordar ajut militar per combatre a les FARC i al denominat narcoterrorisme, aquí hem d'aclarir un punt molt important després de tots aquests anys del pla mencionat, la lluita contra les guerrilles ha estat eficaç, però en la lluita contra la producció de drogues NO, la qual va augmentar (¿?).

La primera conclusió a la que podem arribar és que els Estats Units es garanteixen un fort control sobre l'Oceà Pacífic, pràcticament tots els països amb costes en el mateix, des de Mèxic fins al Sud tenen alguna aliança o relació econòmica molt forta amb USA. A Colòmbia, hem de sumar-hi Perú i Xile, països amb relacions econòmiques molt fortes a través dels tractats de lliure comerç firmats.

La segona és que estableix més bases prop d'Equador i Venezuela, per tant s'introdueix com un tascó entre els dos països que han assolit forts acords econòmics i militars amb Xina i Rússia.

La tercera és que controla més de prop des de la seva retirada de l'istme de Panamà, a aquest vital pas marítim entre els dos oceans.

I la quarta, i aquesta és la més important des del punt de vista geopolític, impedeix a Brasil transformar-se en un país bioceànic, s'estableix sobre l'Amazonia pràcticament, i com tots sabem aquesta conca, juntament amb la de l'Orinoco i del Plata són no només el pulmó d'un món cada cop més degradat ecològicament, sinó que contenen els recursos renovables i no renovables (biodiversitat) que tan necessita Estats Units i que intenta controlar perquè potencials competidors (Rússia i Xina) no disposin d'ells. Com el que està fent a Àfrica. Aquest pla a llarg termini complica les potencialitats de Brasil de créixer com a potència regional i mundial autònoma, amb aquesta maniobra li causa seriosa debilitat a l'acord del BRIC (Brasil, Rússia, Índia i Xina), al tancar Brasil amb només un front marítim propi: l'Atlàntic i haver de defensar l'amazonia de voluntats estrangeres (hipòtesis de conflicte ja anunciada als plans defensius del Brasil) i que aquesta nova situació geoestratègica amb les bases a Colòmbia confirma.

Aquesta nova circumstància ens obliga als Llatinoamericans i Sud-americans en particular a establir acords regionals que per una banda evitin les fractures regionals (UNASUR, CAN i MERCOSUR), a controlar les nostres turbulències domèstiques que permeten l'expansió de les forces armades d'EUA a la regió, (per això també s'han d'aprofundir els acords com el Consell de Defensa Sud-americà, Banc del Sud, etc.), perquè som un continent poc poblat amb gegantins recursos (volguts per les potències centrals i les emergents) i establir una unió menys retòrica i més concreta, però també recordem que cap "estat és immortal" (i Estats Units també és un estat), i aquesta maniobra geopolítica que aquí explicitem, forma part del taulell inestable en que es va transformar el món des

de la desaparició del bloc soviètic.

Hi ha molt en joc i només un pensament estratègic autènticament sud-americà ens permetrà prendre decisions correctes i acords amb els temps que corren. És saludable l'actitud d'Argentina d'oferir-se de medidora entre Colòmbia i Venezuela per desactivar els conflictes entre nacions del continent per més dispars que siguin les seves realitats polítiques i econòmiques, perquè en cas contrari estaríem legitimant una era proconsular del Comando Sud.

Argentina té molt a aportar a aquest procés, però primer no podem seguir sembrant la discòrdia amb un soci del MERCOSUR com Uruguai, hem de tancar aquest conflicte que va ser mal portat, involucrar-nos més en polítiques proactives amb els nostres veïns; "Avui tot és política exterior, la política interior és política de veïnat", tenim varis fronts, a més dels socials per solucionar, greus hipòtesis de conflicte, on descollen: El Mar Argentí (amb la incorporació de quasi 4000000 de Km²), les vendes de terres a estrangers, la defensa dels nostres recursos estratègics (Aigua, Gas, Petroli, Minerals i aliments). La ocupació efectiva del territori i la lluita contra la contaminació de la nostra biodiversitat.

Argentina ha de seguir apostant a una major integració i establir amb països claus de la regió una política geopolítica que com la nord-americana, protegeixi el nostre Heartland Sud-americà (el cor del continent, que és despoblat i té les majors reserves de recursos naturals) per això vam presentar fa uns anys un projecte geopolític sud-americà denominat "Teoria del Rombe", seria molt convenient tenir-lo com a base de discussió als encontres de l'UNASUR.